

■ Új film

A Cég - az emberi krimi

Főszereplők: Tom Cruise, Jeanne Tripplehorn, Gene Hackman

Zene: Dave Grusin

Rendezte: Sydney Pollack

Abból bizony mindig nagy dráma születik, ha egy erkölcsös ember rövid úton sok pénzhez, vagyonhoz, hírnévhez akar jutni. Pedig a jóléti államok „főszereplői” – legalábbis a filmekben – mindig arról ismereszenek, hogy ez előbbieket akarják elérni. Nagyon is jól ismerjük már ezeket a figurákat, hadd ne mondjam, unásig.

Mivel Sydney Pollack rendező épp ebbe, az amúgy is nyúlós, ragacsos masszába nyúlt bele, megajándékozott bennünket egy két és fél órás filmmel, amely alapját egy bestseller könyv adja, mégis, közel sem áll ahhoz, amit Pollack képviselni „szokott” filmjeiben. Csak apró jelenetekben érhető tetten a Pollack-film, a többi szokványos krimi.

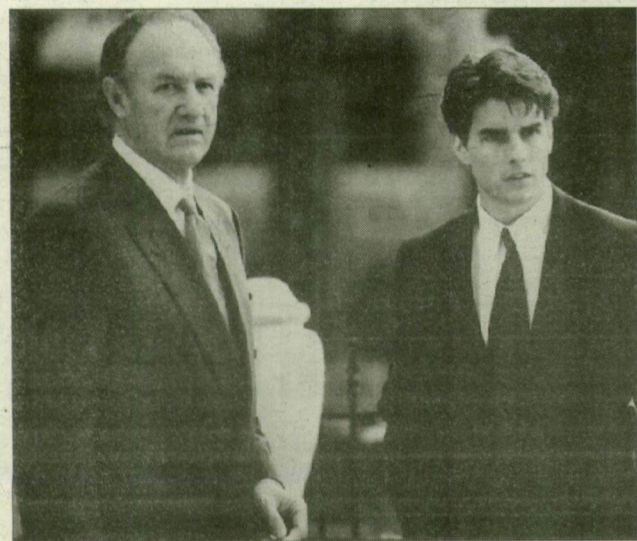
A fiatal végzős jogász elképesztően jó ajánlatot kap a Cégtől. A férfi álmodozni kezd, de felesége már sejt valamit, hogy ez mégsem az az élet, amire vágytak. Aztán már késő lesz, a Cég is és az FBI is szorongatja a férfit, s úgy kell kimánsznia a pácból, hogy ő maradjon a nagy amerikai igaz ügyvéd, aki nem szegte meg az esküjét.

És persze sikerül neki. Miért ne? Tűzön vizen át, hogy az izgalom lebilincseljen a székbe.

Csak hogy nem bilincsel le, hanem lelakaszt.

Pollack csinált tehát egy átlagos amerikai filmet, de legalább ezzel is megerősíthette az európai filmeseket abban, hogy csinálni kéne valamit, mielőtt az Atlanti-Óceán túlsó partjáról belénk feckendezik az összes „szennyvizet”; hígítsa csak a saját agyukat.

Podmaniczky Szilárd

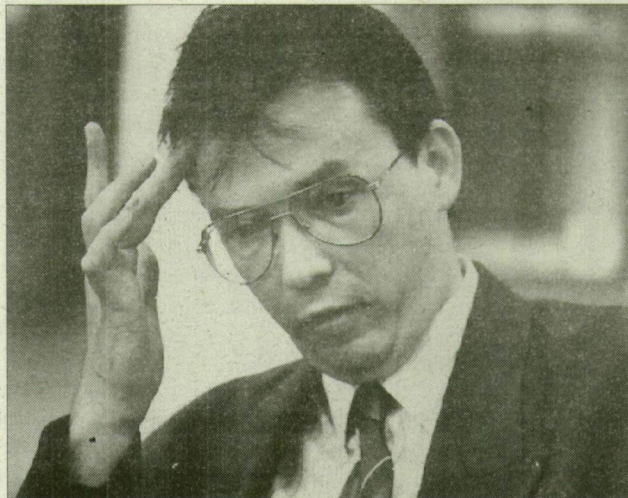
■ Szeptember elsejétől az új igazgató kinevezéséig bízták meg a Csongrád Megyei Munkaügyi Központ vezetésével Juhász Károlyt. Az eddigi igazgató-helyettes azért került magasabb pozícióba, mert a megyei munkaügyi szervezet első embere, Vladiszavlyev András Budapestre, az Országos Munkaügyi Központ élére távozott. A Foglalkoztatási Törvény szerint a megyei igazgatókat a minisztérium közigazgatási államtitkárának javaslatára, a munkaügyi tanács előzetes véleményezése mellett a miniszter nevezi ki. Az állás betöltésére lehet, de nem kötelező pályázatot kiírni. Hogy mit hoz a jövő, mikor és ki lesz az új igazgató, esetleg marad-e a vezetői székben Juhász Károly, nem lehet tudni.

– Az én feladatomban az, hogy jól működtessem a jelenlegi rendszert, úgy, hogy a kollégák és az ügyfelek lehetőleg észre se vegyék, hogy itt igazgatóváltás történt. Ez persze nem jelenti azt, hogy hónapokig nem változtatunk semmin, hiszen a munkanélküliség mindig új és új feladatok elé állít bennünket – ezekre pedig reagálni kell.

■ **Hogyan került kapcsolatba a munkaüggyel?**

– Először állásnélküliként. Amikor elvégeztem a jogi egyetemet, nemigen volt szabad munkahely. Bementem a Munkaügyi Szolgáltató Irodába, ami akkor még egy hölgyből és két doboz kartonból állt. Mivel építőipari szakközépiskolát végeztem, találtak nekem egy állást – a Posta hatósági műszaki ügyintézője lettem. Nem igazán tetszett a feladat, ezért átmenet a városi tanácsához szabálysértési ügyintézőnek. Itt meg az volt a baj, hogy én inkább segíteni szeretek az embereknek, nem büntetni őket. Így végül a munkaügynél kötöttem ki, először a megyetanács munkaügyi osztályán, később, amikor a létrejött a mun-

„Ma már szigorúbbak a szerződések” – mondja az új munkaügyi igazgató

Fotó: Schmidt Andrea

kaügyi központ, ott. Jogtanácsosként kezdtem; a jogi osztály vezetőjeként majd igazgatóhelyettesként folytattam, most pedig megbízták az igazgatói teendők ellátásával.

■ **Hogy tetszik?**
– Jól működő szervezetet örököltem, ezzel nincs baj. De igazgató-helyettesként én lehettem a jó fiú; mindenben benne voltam, de a népszerűségi döntéseket nem nekem kellett hoznom.

■ **Gyakorta hallani, hogy egyes nyugati országokban a munkanélküliségi ráta magasabb, mint nálunk. Azt azonban elfelejtik hoztatni, hogy ott egy ember legfeljebb fél évig van állás nélkül.**

– Hozzá kell szoknunk, hogy társadalmi szinten ezután nálunk is lesz munkanélküliség. De fontos lenne elérni – és éppen ez a munkaügyi szervezet dolga –, hogy az egyén szintjén a munkanélküliség ne hosszantartó állapot legyen. Annak oka, hogy ma még sincs

így, egyrészt a gazdaságban, másrészt az emberi mentalitásában keresendő. A gazdasági rendszerváltás egész ágazatok rövid idő alatt történő megszűnésével jár. Azt ott dolgozók hatalmas tömegének nem könnyű új munkahelyet, foglalkozást találni. Ráadásul a nyugati országokban egy szakmunkás nyugdíjazásáig legalább négy tanfolyamot végez el, nálunk pedig alig lehet rábírní egy épületasztalos, hogy képezze magát bútorasztalossá, ha a munkaerőpiac úgy kívánja.

■ **Melyik foglalkoztatáspolitikai eszközt tartja a leghatékonyabbnak?**

– Azt, amelyik segítségével azonnal munkába állhat az ügyfél, vagyis a bértámogatást, a közhasznú munkát, a munkahelyteremtő támogatást. Persze, az átképzés is fontos, de jobb, ha azt munka mellett csinálják. Azt kell elkerülni, hogy megkezdődjön a tartós munkanélküliséggel járó szellemi és fizikai leépülés. Az átképzés egyébként sem csodaszer, a

gazdaság ugyanis nem tudja pontosan megmondani, milyen munkaerőre lesz szüksége a jövőben.

■ **Az utóbbi időben elég sok vád éri a munkaügyi szervezetet azzal kapcsolatban, hogy nem megfelelő szigorúsággal adott esetben vissza nem térítendő támogatást munkahelyteremtésre. A Belvedere-ügyre gondolok.**

– Amikor 1991-ben a törvényhozók megalkották ezt a rendszert, nem volt hazai tapasztalat. Egyébként is a kölcsön, a támogatás sehol a világon nem jelent 100 százalékosan biztonságos befektetést. Magyarországon meg különösen nem, hiszen a gazdaság teljesen kiszámíthatatlan. Azt hiszem, a szervezet mindent megtesz annak érdekében, hogy ellenőrzött módon kerüljenek ki a támogatások. A munkaügyi tanács, vagyis a munkaadói, a munkavállalói képviselő és a helyhatóságok együttesen döntenek – ez a leghigorúbb társadalmi kontroll. A döntést gyakran helyszíni szemle előzi meg, később pedig rendszeresen ellenőrzik a pénz felhasználását. Vissza nem térítendő támogatást egyébként csak kivételes esetben, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának elősegítéséhez adjuk. Tudni kell, hogy a támogatásnak nem volt kialakult gyakorlata. A tapasztalatok alapján ma már jóval szigorúbbak a szerződések. Egyébként várható a Foglalkoztatási Törvény módosítása is, ami szintén szigorításokat ír majd elő.

Keczer Gabriella

■ Látászavar, gyomorpanasz, idegrendszeri rendellenesség, fülfájás, lábtörés és még sorolhatnám, mi minden előfordulhat az emberrel, hogy aztán kénytelen legyen igénybe venni a magyar egészségügyi ellátás valamelyik szolgáltatását. A továbbiak szempontjából teljesen mindegy, hol sikerült tapasztalatokat gyűjteni, körzetben, szakorvosi rendelőben, magánorvosi praxisban, gyógyintézetben-e, ne is. Kutassák, lehet hogy csak egyikben, de lehetségesen akár mindegyikben. Nem a speciális hely a fontos, hanem az a fantasztikus tény, hogy alighanem rájöttem, miként lehetne megváltani, átszervezés utáni bajából kigyógyítani a magyar egészségügyet. (Ezúton ajánlom magam a T. Találmányi Hivatal figyelmébe, ha ugyan azt is át nem szervezték, be nem olvastották, vagy még nem adták magánkézbe...)

Azzal kezdem, hogy valahol fáj. Nem nagyon, de azért kellemetlenkedőn. Miután jól körülhatárolható a fájás helye – úgymint fog, fül, alhas, s egyebek –, laikus ember a helyben azt gondolná, el kell mennie fogászhoz, fülészhez, belgyógyászhoz. Ám nem így én! Először megkérdeztem orvosismerősömet, mi ilyenkor a teendő. (Az én időmből négyzseri telefonálás, az övéből öt perc, hadd várják a betegek.)

Elbattyogsz a háziorvosodhoz, aki lehet a körzeted szerint illetékes is, ha neki adtad le a biztosítási kártyádat, kérsz egy beutalót, s azzal mehetsz a szakorvosiba – kaptam a precíz útmutatást. Annak kiderítése, hogy a beutalót író orvos éppen mikor rendel, legyen csak

Szemérem – avagy hogyan váltanám meg a magyar egészségügyet...

öt perc – az ember ugye ezt nem tudhatja fejből, időközben változhatott is –, az odaút legyen csak 15 perc, s már ott is ülts fájásaid enyhítésének minusz egység fokán. (Arról most nagyvonalúan ne szólnunk, hogy mellelled dolgozó ember vagy, s a magad idejével is össze kell hangolnod az akciót, ha csak nem akarsz lógni egy semmi kis görcs, csikarás, remegés miatt.)

A háziorvosi előszobában, váróban alkalmas nyílik meg tapasztalni, hogy a többiekhez képest milyen kis hülyeség a te bajod, hiszen a csukott ajtó mögül is tisztán halod az előttd beszélgettök, s az orvos

szavait. (Most tessék először arra gondolni, miért a szemérem szó ennek az írásnak a címe!) Ilyenfajta tanulmányok folytatására bőven van idő – kb. egy óra –, mert sok a beteg, s orvosod – hisz épp ezért válsztottad őt! – alapos munkát végez.

A rendelés végének vészes közeledtével egy kilépő asszisztens után kiáltva a többi várakozó füle hallatára közölnöd kell, hogy az ideged, a bőrbetegséged, a hólyagod, s más efféle, szeméremmel takarandó miatt szeretnél csak egy beutalót. (Szemérem, másodsor!) Meg is kapod, szinte nyomban, s már indulhatsz is kideríteni –

átlagosan két telefonálással –, hogy az illető szakorvosi intézményben mikor állnak rendelkezésre. (Ez a gyógyulás nulladik lépcsőfoka.) Egy pillantás az órádra, a koradélutáni programok gyors lemondása, s már rohanj is, hogy ne végsőóra érkezéssel!

Kartonozó, váróterem, előttd mindössze ketten. Meg vagy mentve, még odaérsz arra a találkozási pontra, amit ebben a rohanásban elmulasztottál elhalasztani! Az órára csak akkor nézz újra, amikor az előttd lévő beteg is már régen az utcán jár. Ha innen számfóttan 20 percig sem a kartonodat nem hozták föl, sem a rendelő ajtaja nem nyílik meg, következtethet a szemérem emlegetésének harmadik alkalma.

Ennek során alaposan tanulmányozd a laboratórium vizsgálatra küldött, s valami sárga folyadékkal telt poharral somfordáló betegársaid arckifejezését, a szomszédos rendelőből kiszűrődő (kiszűrődő? kiáradó!) hangokat, mit mivel kell kenegetni, s közben a sterilításra ügyelni. Valamint igazítsd el újonnan érkezett betegársaidat mindarról, amit te tudsz, hogy ide már 30 perce egy lélek se be, nem hogy a kartonozós hölgy... (A négyes számú szeméremnek általában itt kell következnie, amikor is mint ha nem is hallanád, megtudhatod, miért lett hasmenése a szeméremes úrnak, valamint az ifjú hölgynek egyelőre csak a keze kiütéses, de talán nem fertőző...)

Nem sok idő múltán be fogsz szólítani – szokás és gyakorlat szerint később, mint egy utánad érkezett, de sebak, itt vagy az óhajított helyen, a „number one”-on! –, még két beteggel együtt. Na már most:

arra a kérdésre, hogy mi a panaszkod, ebben a helyzetben szeméremérzetet (az ötös számút) félreteleve nyugodtan kérdezd meg a havi ciklusod, a székrekedésed, a hasfelfújódásod, a fülzúgásod és a depressziód összefügghetőségét, vagy bármit, amiről úgy gondolod, hogy a többiek gazdagabbak lesznek általa, vagyis amivel kiléphetesz a beteganonimitás átkos burkából. (S erre elég három perc!)

Jó, ha ekkor, a szavaidat jobb híján áhitattal leső betegársak előtt diktárod be teljes neved és lakcímed a recept szabályossága végett, mert ha egy hét múlva gúnyolódó telefonokat vagy szerelmes leveleket kapsz, legalább tudod, ezúttal te magad sértetted meg személyiségi jogaidat.

Ha így viselkedel, biztos lehetsz benne: a magyar egészségügy változatlanága évtizedekre előre garantálható, az újabb átszervezéstől megváltható. Így mindig lesz örjítő várakoztatás, küldöztetés, indiszkréción, tünetek kényszerű elhallgatása, emiatt későbbi szövdmények és így tovább.

Nem fogják a kötelező rendelési időt ésszerűsítéssel csökkenteni, a betegellátást egyszerűsíteni, a magyar egészségügyi ellátást egészen egyszerűen logikusabbá és olcsóbbá tenni. S nem fordulhat elő, hogy egyszer egy egészségügyi főszervező – maga is szimpla betegként – végigjárja az általad megtett utat, s hirtelen felkiált: emberek, ez hülyeség így!

Mert akkor kezdődne csak a baj, mint azt az előző átszervezés ékesen bizonyította.

Pály Katalin

200 ezer falusi munkanélküli

Pénteken lép életbe a termőfölddel rendelkező munkanélküliek támogatásáról szóló kormányrendelet. Ennek alapján a Foglalkoztatási Alap terhére egyszeri, 200 ezer forint összegű kamatmentes hitel adható a munkanélkülieknek. A kölcsönt bizonyos türelmi időt követően kell visszafizetni. Amennyiben a támogatásban részesülő főfoglalkozású mezőgazdasági vállalkozási tevékenységet fél éven belül nem kezd el, vagy a hitel folyósítását követő 37. hónap első napjáig abbahagyja, a támogatás teljes összegét – a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű kamattal növelve – köteles visszafizetni. Aki vállalkozói tevékenységét a visszafizetés ideje alatt hagyja abba, vagy a visszafizetési kötelezettségnek nem tesz eleget, a támogatás még vissza nem fizetett részét egy összegben, a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű kamattal növelve köteles visszafizetni.

A támogatás iránti kérelmet ahhoz a munkaügyi központhoz kell benyújtani, ahol az igénylőt munkanélküliként nyilvántartásba vették. A kérelemhez csatolni kell az egyéni vállalkozói igazolványt, illetve társas vállalkozás esetén a cégbejegyzéssel és a bírósági szerződés másolatát, szövetkezetek esetében a cégbejegyzési nyilvántartásbaveteli végzés másolata szükséges, az adószám feltüntetésével.